

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Ταχ. Δ/ση : Αχαρνών 2
Ταχ. Κώδικας: 10432, Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 212 4331
Ηλ. Ταχυδρ. : koinovouleftikos@minagric.gr

Αθήνα 15-7-2025
Αρ. πρωτ.: 192089

ΠΡΟΣ:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Αναφορών

ΚΟΙΝ.: ΩΣ ΠΑ
(Διά της Βουλής των Ελλήνων)

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην υπ' αριθμ. πρωτ. 2330/20-6-2025 Αναφορά

Σχετικά με την ανωτέρω Αναφορά που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Ν. Βλαχάκος**, για τα θέματα της αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σας πληροφορούμε τα εξής:

Ως προς τα στοιχεία που παραθέτει στην εισαγωγή της η επιστολή των Δημάρχων σχετικά με την έκταση και την παραγωγή ΠΟΑΥ (Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών) σε συσχέτιση με τα αναγραφόμενα στοιχεία που παρατίθενται στο σχετικό έγγραφο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), επισημαίνεται ότι οι αναφερόμενες στην επιστολή Δημάρχων αυξήσεις 33 φορές ως προς την έκταση και 7 φορές ως προς τη Δυναμικότητα (στο σχετικό έγγραφο του ΥΠΕΝ καταγράφεται η «Δυναμικότητα») δεν προκύπτουν από τα στοιχεία του ανωτέρω σχετικού εγγράφου του ΥΠΕΝ. Σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο έγγραφο του ΥΠΕΝ και ειδικότερα με βάση τα αθροιστικά δεδομένα που προκύπτουν για τις πέντε ΠΟΑΥ, η υφιστάμενη συνολική μισθωμένη έκταση είναι 1.641 στρ. και προτείνεται να γίνει 4.031 στρ., οπότε η προτεινόμενη αύξηση είναι 2,4 φορές και όχι 33, όπως αναφέρει η επιστολή των Δημάρχων. Εσφαλμένα στην επιστολή συγκρίνεται η υφιστάμενη μισθωμένη έκταση των 1.641 στρ. με την προτεινόμενη συνολική έκταση των ΠΟΑΥ, που είναι 53.542 στρ. Επισημαίνεται δε ότι η συγκεκριμένη έκταση δεν αντιστοιχεί σε επιφάνεια που θα καλυφθεί μόνο από μονάδες υδατοκαλλιέργειας. Αντιθέτως, όπως προβλέπεται στην ΚΥΑ 31722/4-11-2011 (Β'2505), η ΠΟΑΥ είναι περιοχή οργανωμένης ανάπτυξης, εντός της οποίας είναι δυνατόν να χωροθετηθούν μονάδες και να συνυπάρχουν συμβατές δραστηριότητες (με όρους αμοιβαιότητας) όπως η αλιεία, ο θαλάσσιος τουρισμός, οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, τα καταδυτικά πάρκα κ.ά. Επομένως πρόκειται για πολυλειτουργικές ζώνες και όχι για αποκλειστική δέσμευση θαλάσσιου χώρου. Η προτεινόμενη με τις ΠΟΑΥ μισθωμένη έκταση (4.031 στρ.) συγκρίνεται κατ' αντιστοιχία με την υφιστάμενη μισθωμένη έκταση, 1.641 στρ., μιας και σε αυτήν ασκείται υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα.

Αντίστοιχα, όσον αφορά στη συνολική δυναμικότητα (στην επιστολή αναφέρεται ως παραγωγή) προτείνεται στο έγγραφο ΥΠΕΝ αύξηση από 21.206 τόνους/έτος σε 91.340 τόνους/έτος, δηλαδή αύξηση περίπου 4 φορές και όχι 7 που αναφέρει η επιστολή.

Σημείο (1) της επιστολής

Η διαδικασία υποβολής των ΣΜΠΕ (Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων), το περιεχόμενό τους, η έγκρισή τους, αλλά και συνολικά η διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) σχεδίων ή προγραμμάτων καθορίζονται αναλυτικά στην αριθμ. 107017/2006 (Β'1125) ΚΥΑ, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ «σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001. Δραστηριότητες υδατοκαλλιέργειας πραγματοποιούνται σε πολλούς τόπους Natura 2000 στη χώρα μας και στις χώρες της ΕΕ. Μάλιστα,

στην ΕΕ πολλοί από τους τόπους αυτούς εντάχθηκαν στο δίκτυο Natura 2000, επειδή η δραστηριότητα της ιχθυοκαλλιέργειας συνέβαλλε στη διατήρηση κατάλληλων ενδιαιτημάτων (π.χ. υδατοσυλλογές) για τα είδη ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος («Οδηγός για Υδατοκαλλιέργεια και Natura 2000: Βιώσιμες δραστηριότητες Υδατοκαλλιέργειας στο Δίκτυο» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Η υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα δεν ασκείται ανεξέλεγκτα και χωρίς κανόνες, αλλά, αντίθετα, διέπεται από συγκεκριμένο αυστηρό ενωσιακό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο. Ειδικότερα, στην Ελλάδα εφαρμόζεται ο ν.4282/2014 (Α'182), ο οποίος προσδιορίζει σαφείς κανόνες και διαδικασίες για την ίδρυση και τη λειτουργία των μονάδων υδατοκαλλιέργειας. Οι μονάδες υδατοκαλλιέργειας υπόκεινται σε διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, αλλά και σε προληπτικές και τακτικές ή έκτακτες επιθεωρήσεις για τον έλεγχο της τήρησης των ΑΕΠΟ (Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων) ή ΠΠΔ (Πρότυπη Περιβαλλοντική Δέσμευση) και της εν γένει περιβαλλοντικής νομοθεσίας [ν.4014/2011 (Α'209), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει].

Τα λιβάδια της Ποσειδωνίας και των άλλων φανερογάμων προστατεύονται, αφού απαγορεύεται η εγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας πάνω από αυτά. Σύμφωνα με την επιστολή, 117 στρ. λιβαδιών Ποσειδωνίας έχουν χαθεί σε Πόρο και Μέθανα λόγω υδατοκαλλιέργειας γεγονός το οποίο δεν υφίσταται. Η έκταση είναι μεγαλύτερη της υφιστάμενης μισθωμένης έκτασης ΠΟΑΥ Πόρου, όπου, όμως, η αδειοδότηση των μονάδων προϋποθέτει μη ύπαρξη λιβαδιών Ποσειδωνίας. Συνεπώς, η κατεστραμμένη έκταση δεν είναι κάτω από μονάδες. Διαχρονικά γνωστό είναι ότι τα λιβάδια της Ποσειδωνίας κυρίως βάζονται από την επαγγελματική αλιεία και όχι από την υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα στην οποία άλλωστε λαμβάνονται υπόψη οι υφιστάμενες περιβαλλοντικές δεσμεύσεις. (και δη τα εργαλεία βυθού-σβήνου).

Σημείο (2) της επιστολής

Η χωροταξική ανάπτυξη της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, κυρίως στην παράκτια ζώνη, βρίσκεται υπό καθεστώς υψηλού ανταγωνισμού με πλήθος άλλων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται σε αυτή, ιδιαίτερα με τον τουρισμό. Αρχικά, κατά την εκπόνηση των μελετών χωροθέτησης ΠΟΑΥ, πραγματοποιήθηκε καταγραφή των υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων, ώστε, κατά την επιλογή των ζωνών, να αποκλειστούν οι πλέον αναπτυγμένες τουριστικές περιοχές. Κριτήριο χωροθέτησης των πλωτών εγκαταστάσεων μονάδων θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας αποτελεί η απόσταση χιλίων (1.000) μέτρων τουλάχιστον ή πεντακοσίων (500) μέτρων, εφόσον δεν υπάρχει οπτική επαφή αμφίδρομα από λειτουργούσες τουριστικές μονάδες, υφιστάμενες και/ή προγραμματιζόμενες περιοχές οικιστικής ανάπτυξης κ.ά. [άρθρο 7, ενότητα 1.Α του ΕΠΧΣΑΥ (Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες)].

Σε επόμενο στάδιο, για την προέγκριση μίσθωσης υδάτινης έκτασης που προορίζεται για μονάδα υδατοκαλλιέργειας εντός ΠΟΑΥ, γνωμοδοτούν 5 τουλάχιστον συναρμόδιες υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων και το συνενωτικό Υπουργείο Τουρισμού (άρθρο 17 του ν.4282/2014). Ειδικότερα, οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Τουρισμού προβλέπεται να παρέχουν γνώμη για τη δυνατότητα ανάπτυξης υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας, σε συνάρτηση με την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Οι ΠΟΑΥ δεν είναι αποκλειστικής χρήσης και επιτρέπονται εντός αυτών και άλλες δραστηριότητες, όπως η αλιεία, η διέλευση σκαφών κ.λπ., υπό την προϋπόθεση να τηρούνται οι από τον νόμο αποστάσεις από τον μισθωμένο χώρο κάθε υδατοκαλλιέργειας (άρθρο 16 του ν.4282/2014, Α'182). Επιπρόσθετα, ένα νέο ορόσημο δημιουργήθηκε που φέρνει στη ζωή τη νέα έννοια του υδατοκαλλιεργητικού/καταδυτικού τουρισμού. Οι φορείς υδατοκαλλιέργειας έχουν την επιλογή να καλωσορίζουν επισκέπτες, να τους «μυσούν» στα μυστικά της υδατοκαλλιέργειας, να τους επιτρέπουν να κολυμπούν ή να κάνουν καταδύσεις μέσα στον χώρο των μονάδων, με σκοπό την ανάδειξη της δραστηριότητας και του φυσικού περιβάλλοντος [αριθμ. 22801/30-12-2024 (Β'7315) ΚΥΑ για τον καθορισμό όρων και προϋποθέσεων για την παροχή υπηρεσιών αλιευτικού τουρισμού εντός μονάδων υδατοκαλλιέργειας και φυσικών ιχθυοτροφείων].

Στον κλάδο δραστηριοποιούνται περίπου 125 εταιρείες θαλάσσιας ιχθυοκαλλιέργειας και συνολικά στον κλάδο των υδατοκαλλιεργειών περίπου 700 φορείς (νομικά και φυσικά πρόσωπα) που απασχολούν άμεσα ή έμμεσα πάνω από 10.000 εργαζομένους. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά ο κλάδος, καθώς δραστηριοποιείται και σε απομακρυσμένες και παραμεθόριες περιοχές της χώρας με περιορισμένες εναλλακτικές δυνατότητες ανάπτυξης, δημιουργώντας θέσεις εργασίας στην

περιφέρεια και συμβάλλοντας στη στήριξη του κοινωνικού ιστού και στην τόνωση της τοπικής οικονομίας.

Σύμφωνα με το ΕΠΣΧΧΑΥ, τα τελευταία χρόνια, η θεσμοθέτηση των ΠΟΑΥ προχωρά με πολύ αργούς ρυθμούς, με αποτέλεσμα ο κλάδος να παρουσιάζει στασιμότητα. Με τη σταδιακή ίδρυση ΠΟΑΥ και τη διευθέτηση των μονάδων εντός αυτών, αναμένεται και μία αύξηση στην απασχόληση.

Σημείο (3) της επιστολής

Το ΕΠΣΧΑΑΥ (αριθ. 31722/4-11-2011, Β'2505, ΚΥΑ) εγκρίθηκε το 2011 μετά από υπερδεκαπενταετή διαβούλευση και υπό την πίεση του Συμβουλίου της Επικρατείας για την ανάγκη οργανωμένης και όχι σημειακής χωροθέτησης. Στήριχθηκε σε σειρά μελετών χωροθέτησης ΠΟΑΥ σε διάφορες περιοχές της χώρας, που υλοποιήθηκαν από Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του ΕΠΑΛ 2000-2006 και των ΠΕΠ 2000-2006. Κάθε ένσταση και αμφισβήτηση τόσο της διαδικασίας όσο και του περιεχομένου του Πλαισίου αυτού απορρίφθηκε από το ΣτΕ, με διαδοχικές αποφάσεις του το 2014.

Η μελέτη που αναφέρεται στην επιστολή, κάνει συγκριτική αξιολόγηση των προδιαγραφών που ισχύουν σε διάφορους τομείς, απόσταση από την ακτή, ελάχιστα βάθη κ.λπ., και βάζει βαθμούς αξιολόγησης, αλλά δεν λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές μεταξύ των χωρών περιβαλλοντικές και γεωλογικές συνθήκες, όπως είναι τα μεγάλα βάθη και οι απότομες κλίσεις των θαλάσσιων μας, τα έντονα θαλάσσια ρεύματα και οι υψηλής έντασης άνεμοι, ούτε φροντίζει να συγκρίνει όμοιους τύπους καλλιέργειας. Σε κάθε περίπτωση, η χώρα μας υποχρεώνεται να εφαρμόζει όλες τις κοινοτικές οδηγίες ως προς το περιβάλλον και την υγεία/ασφάλεια των ζώων, τις οποίες ενσωματώνει στην εθνική νομοθεσία.

Επιπλέον, τόσο στο παρελθόν, αλλά κυρίως κατά την τελευταία εικοσαετία, έχει εκπονηθεί πληθώρα εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων και έχει δημοσιευθεί μεγάλος αριθμός μελετών σε επιστημονικά περιοδικά διεθνούς κύρους, που αφορούν στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των θαλάσσιων Μεσογειακών ιχθυοκαλλιεργειών και του περιβάλλοντος. Στις μελέτες αυτές, ως αποτέλεσμα του κανονιστικού πλαισίου που εφαρμόζεται, ουδέποτε τεκμηριώθηκε επιστημονικά άποψη που να αφορά σε σημαντικές, εκτεταμένες και μόνιμες αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις θαλάσσιες μεσογειακές υδατοκαλλιέργειες. Ουδέποτε οι όποιες επιπτώσεις υπήρξαν μη αναστρέψιμες ή έστω με μεσοπρόθεσμες περιβαλλοντικές συνέπειες. Οι όποιες επιδράσεις περιορίζονται κυρίως εντός λίγων δεκάδων μέτρων περιμετρικά της ιχθυοκαλλιέργειας. Επισημαίνεται ότι κύρια προϋπόθεση για την επιτυχημένη υδατοκαλλιέργεια αποτελούν οι καλές περιβαλλοντικές συνθήκες και η καλή ποιότητα των υδάτων. Οι μελέτες αυτές καταδεικνύουν και τις θετικές επιδράσεις των υδατοκαλλιεργειών με χαρακτηριστικότερη την αύξηση των πληθυσμών των άγριων ψαριών στην ευρύτερη περιοχή, αφού η παραγωγή από την υδατοκαλλιέργεια αλιευμάτων υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας (σύμφωνα με ελέγχους σε πάνω από 40 χώρες σε Ευρώπη και Αμερική όπου εξάγονται), μειώνει την πίεση στους αλιευόμενους ιχθυοπληθυσμούς. Η δε απαγόρευση της αλιείας, με κάθε τρόπο και μέσο, εντός των μισθωμένων θαλάσσιων εκτάσεων και σε απόσταση περιμετρικά 50 μέτρων από τις μονάδες, τις καθιστούν ένα είδος προστατευόμενης περιοχής. Με τον τρόπο αυτό, αυξάνονται οι ιχθυοπληθυσμοί στην περιοχή.

Αναφέρονται ενδεικτικά 4 επιστημονικές εργασίες δημοσιευμένες σε Επιστημονικά Περιοδικά διεθνούς κύρους:

α) Tsagaraki T., Pitta P., Fragoulis C., Petihakis G., Karakassis I. (2013) Plankton response to nutrient enrichment is maximized at intermediate distances from fish farms. *Marine Ecology Progress Series* 493:31-42

β) Pitta P., Tsapakis M., Apostolaki E., Tsagaraki T., Holmer M., Karakassis I. (2009) 'Ghost nutrients' from fish farms are transferred up the food web by phytoplankton grazers. *Marine Ecology Progress Series* 374: 1-6

γ) Machias A., Karakassis I., Giannoulaki M., Papadopoulou K., Smith C., Somarakis S. (2005) Response of demersal fish communities to the presence of fish farms. *Marine Ecology Progress Series* 288: 241-250

δ) Pitta P., Karakassis I., Tsapakis M., Zivanovic S. (1999) Natural vs. mariculture induced variability in nutrients and plankton in the eastern Mediterranean. *Hydrobiologia* 391: 181-194

Επίσης, οι ιχθυοκαλλιέργειες εξαρτώνται άμεσα από την ποιότητα των περιβαλλόντων υδάτων, καθώς τα ψάρια μεγαλώνουν και αναπτύσσονται σε αυτό το περιβάλλον, γεγονός που επηρεάζει την υγεία και την αύξησή τους. Αποτελεί μάλιστα βασική μέριμνα των επιχειρηματιών για τη διασφάλιση της μη υποβάθμισης των υδάτων, αναγνωρίζοντας ότι η βιωσιμότητα και η συνέχιση της παραγωγικής διαδικασίας εξαρτώνται από την προστασία των υδάτινων πόρων.

Ως προς τον φορέα διαχείρισης ΠΟΑΥ Πόρου, όπου αναφέρεται στην επιστολή ότι είναι αγνώστων συμφερόντων, συμμετέχουν τα ιχθυοτροφεία ΣΕΛΟΝΤΑ Α.Ε.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, για κάθε ΠΟΑΥ προβλέπεται η ανάθεση διαχείρισης σε Φορέα Διαχείρισης, στον οποίο μπορούν να συμμετέχουν εκτός από τις επιχειρήσεις υδατοκαλλιεργειών και τοπικοί φορείς (επιμελητήρια, φορείς αυτοδιοίκησης, συλλογικοί φορείς πολιτών κ.λπ.). Ο Φορέας έχει συμβουλευτικό/γνωμοδοτικό χαρακτήρα προς την αρμόδια κατά νόμο αρχή, χωρίς να την υποκαθιστά σε καμία περίπτωση στο έργο της, όσον αφορά στην τήρηση των όρων ίδρυσης και λειτουργίας της ΠΟΑΥ, όσο και κάθε επιμέρους μονάδας υδατοκαλλιεργείας, καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Το επιχειρηματικό μοντέλο των υδατοκαλλιεργειών μέχρι σήμερα είχε ως αποτέλεσμα η χώρα να τοποθετείται στην πρώτη θέση παραγωγής μεσογειακών ιχθύων στην Ευρώπη. Το προϊόν της υδατοκαλλιεργείας, σύμφωνα με την Ε.Ε., αποτελεί πυλώνα για την επίτευξη επισιτιστικής ασφάλειας, αφού παρέχει ζωική πρωτεΐνη υψηλής ποιότητας με περιορισμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Μπορεί ο τουρισμός να αποτελεί την κύρια οικονομική δραστηριότητα, ιδιαίτερα σε κάποιες νησιωτικές περιοχές της χώρας, ωστόσο, ο κλάδος των υδατοκαλλιεργειών, και ιδίως των θαλάσσιων ιχθυοκαλλιεργειών, αποτελεί βασικό μοχλό πρωτογενούς ανάπτυξης. Η συμβολή του στη στήριξη της εθνικής οικονομίας και στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας είναι ιδιαίτερα σημαντική, λόγω του υψηλού όγκου των εξαγωγών των προϊόντων τους (70%-80% της παραγωγής). Τα προϊόντα Ελληνικής ιχθυοκαλλιεργείας κυριαρχούν στην Ευρωπαϊκή αγορά και όχι μόνο. Ο κλάδος κατέχει σταθερά μία από τις δύο πρώτες θέσεις σε αξία εξαγωγών αγροτικών προϊόντων. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά ο κλάδος, καθώς δραστηριοποιείται και σε απομακρυσμένες και παραμεθόριες περιοχές της χώρας με περιορισμένες εναλλακτικές δυνατότητες ανάπτυξης, δημιουργώντας θέσεις εργασίας στη περιφέρεια και συμβάλλοντας στη στήριξη του κοινωνικού ιστού και στην τόνωση της τοπικής οικονομίας. Το δυναμικό ανάπτυξης του κλάδου είναι υψηλό και οι υδατοκαλλιεργείες θα μπορούσαν να συμβάλουν σημαντικά στον εφοδιασμό με τρόφιμα και στην επισιτιστική ασφάλεια (food security and food safety), παρέχοντας βιώσιμα και ποιοτικά τρόφιμα με μικρότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα από ό,τι η γεωργία.

Γενικότερα, μετά και την εμπειρία της περιόδου του κορονοϊού, στο πλαίσιο της ισόρροπης ανάπτυξης μίας περιοχής είναι απαραίτητη και εφικτή η συνύπαρξη περισσότερων της μίας οικονομικών δραστηριοτήτων με τον κατάλληλο χωροταξικό σχεδιασμό.

Περιβαλλοντική διάσταση

- Η ιχθυοκαλλιέργεια συνεισφέρει στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, SDGs (Sustainable Development Goals), που έχουν τεθεί από τα Ηνωμένα Έθνη. Από τους 17 συνολικά SDGs, η ιχθυοκαλλιέργεια συμβάλλει έμμεσα και θετικά σε 5 σημαντικούς στόχους (SDG 6, 12, 13, 14 & 15), παρουσιάζει συνάφεια και με ακόμα 8 στόχους και συμβάλλει άμεσα σε 2 βασικούς στόχους:

- SDG 2: Μηδενική Πείνα και

- SDG 3: Καλή Υγεία και Ευημερία,

υπογραμμίζοντας έτσι τον πολυδιάστατο ρόλο της στην αειφόρο ανάπτυξη.

- Η υδατοκαλλιέργεια έχει το χαμηλότερο αποτύπωμα άνθρακα μεταξύ όλων των ειδών εκτρεφόμενων ζώων, όπως καταδεικνύουν μελέτες αξιολόγησης κύκλου ζωής (Life Cycle Assessment - LCA).

- Η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια απαιτεί ελάχιστη χρήση γλυκού νερού (το καταναλώνει κυρίως για την παραγωγή ζωοτροφών).

- Η ανάπτυξη των ελληνικών υδατοκαλλιεργειών συνοδεύεται από μία ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, από συστηματική παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και από την εφαρμογή διεθνώς αναγνωρισμένων πρωτοκόλλων ορθών πρακτικών. Για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις εθνικές και ευρωπαϊκές περιβαλλοντικές προδιαγραφές επιβάλλεται συνεχής έλεγχος της ποιότητας των υδάτων, των ιζημάτων και της βιοποικιλότητας μέσω των όρων περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
- Πλήθος μελετών επιβεβαιώνουν ότι, όταν η εγκατάσταση και λειτουργία των μονάδων γίνεται με επιστημονικά τεκμηριωμένο σχεδιασμό, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι περιορισμένες και εντοπισμένες τοπικά, χωρίς μακροπρόθεσμες και μη αναστρέψιμες επιβαρύνσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον.
- Τα τελευταία έτη έχει σημειωθεί σημαντική μείωση της ποσότητας άγριων αλιευμάτων που απαιτούνται για την παραγωγή ενός κιλού εκτρεφόμενου ψαριού, γεγονός που συμβάλλει στην προστασία των φυσικών θαλάσσιων πόρων. Αυτό επιτυγχάνεται με τη σημαντική πρόοδο στην ανάπτυξη και βελτίωση των ιχθυοτροφών, με κύριο στόχο τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Η συνεχής έρευνα και καινοτομία έχουν οδηγήσει σε βελτίωση του Συντελεστή Μετατρεψιμότητας Τροφής (Feed Conversion Ratio - FCR), σε μείωση της αναλογίας ιχθυάλευρου και ιχθυελαίου που προέρχονται από άγριες αλιεύσεις και στην αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών πρωτεΐνης.
Παράλληλα, ο Συντελεστής Μετατρεψιμότητας Τροφής στα ψάρια είναι σαφώς καλύτερος από αυτόν των άλλων εκτρεφόμενων ζώων. Για παράδειγμα, για την παραγωγή 1 κιλού ζωντανού ψαριού απαιτούνται περίπου 2 κιλά ζωτροφής, ενώ για την παραγωγή ισόποσου βάρους βόειου κρέατος η αναλογία μπορεί να είναι έως και εξαπλάσια.
- Συμβάλλει ενεργά στην ανάσχεση της υπεραλίευσης και της πίεσης στους φυσικούς πληθυσμούς, μιας και προσφέρει μία εναλλακτική πηγή ποιοτικής πρωτεΐνης, μειώνοντας έτσι την εξάρτηση της αγοράς από τη συλλεκτική αλιεία. Αξιόπιστες μελέτες, άλλωστε, καταδεικνύουν και θετικές επιδράσεις των υδατοκαλλιεργειών, όπως την αύξηση των πληθυσμών των άγριων ψαριών και την αύξηση των εκφορτώσεων των αλιευμάτων στην ευρύτερη περιοχή.
- Η δραστηριότητα της υδατοκαλλιέργειας αποτελεί ανάχωμα σε πρακτικές παράνομης, λαθραίας και καταστροφικής αλιείας, προστατεύοντας τα θαλάσσια οικοσυστήματα και τους φυσικούς αλιευτικούς πόρους της χώρας. Η εντατική και συχνά ανεξέλεγκτη αλιευτική δραστηριότητα, ιδίως με μη επιλεκτικές ή καταστροφικές μεθόδους (π.χ. η χρήση δυναμίτη κ.ά.), έχει ιστορικά επιβαρύνει τη θαλάσσια βιοποικιλότητα, θέτοντας σε κίνδυνο τόσο τα ιχθυοαποθέματα όσο και το οικοσύστημα στο σύνολό του. Η συνεχής και σταθερή παρουσία προσωπικού και σκαφών μονάδων υδατοκαλλιέργειας, καθώς και τα συστήματα παρακολούθησης (κάμερες, ραντάρ, VMS) που χρησιμοποιούνται σε αυτές, έχουν ως αποτέλεσμα την παθητική επιτήρηση των περιοχών και την αποτροπή φαινομένων παράνομης αλιείας.
- Οι υδατοκαλλιέργειες δεν αποτελούν μόνο μία μέθοδο παραγωγής τροφής. Αντίθετα, ορισμένοι τύποι υδατοκαλλιέργειας συνεισφέρουν άμεσα στη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων, στη σταθεροποίηση των παράκτιων οικοσυστημάτων και στην ενίσχυση της βιοποικιλότητας. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι οι οστρακοκαλλιέργειες (κυρίως μυδοκαλλιέργειες), οι οποίες επιτελούν μία σημαντική οικολογική λειτουργία: φιλτράρουν μεγάλες ποσότητες θαλασσινού νερού, αφαιρώντας αιωρούμενα σωματίδια, οργανικό φορτίο και μικροφύκη, αφομοιώνοντας θρεπτικά αζωτούχα και φωσφορούχα άλατα και αυξάνοντας τη διαύγεια των υδάτων. Επιπλέον, η δομή των μονάδων λειτουργεί ως τεχνητός ύφαλος, προσφέροντας καταφύγιο και αναπαραγωγικό υπόστρωμα για μικροοργανισμούς, ψάρια και ασπόνδυλα, ενισχύοντας έμμεσα τη βιοποικιλότητα.
- Οι καλλιέργειες σε λιμνοθάλασσες -ιδιαίτερα εκτατικού τύπου- αποτελούν μία περιβαλλοντικά φιλική μορφή εκτροφής που ενσωματώνεται αρμονικά στο φυσικό οικοσύστημα. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούν τους φυσικούς κύκλους ανανέωσης νερού και δεν απαιτούν τεχνητές τροφές ή χημικά πρόσθετα. Επίσης, διατηρούν τη φυσική βλάστηση των παρυφών (αλμυρίκια, καλάμια), συμβάλλοντας στη σταθεροποίηση του εδάφους και στην προστασία από διάβρωση και συχνά λειτουργούν ως ζώνες απορρύπανσης, δεχόμενες εισροές από ποτάμια και αγροτικά λύματα, που, στη συνέχεια, βιοαποικοδομούνται φυσικά στο οικοσύστημα. Επιπρόσθετα, προστατεύουν την πολιτισμική κληρονομιά της ελληνικής αλιευτικής ταυτότητας, μιας και πρόκειται για μία παραδοσιακή μορφή εκμετάλλευσης που ασκείται από συνεταιρισμούς αλιέων.

Χωροταξική οργάνωση

Η υδατοκαλλιέργεια στην Ελλάδα ενσωματώνεται σε ένα σαφώς οριοθετημένο και θεσμοθετημένο χωροταξικό πλαίσιο, μέσω του ΕΠΧΣΑΑΥ. Η προσέγγιση αυτή ενισχύει τον ορθολογικό σχεδιασμό, διασφαλίζει τη συμβατότητα με άλλες χρήσεις της θάλασσας και του παράκτιου χώρου και προάγει τη συνύπαρξη της υδατοκαλλιέργειας με δραστηριότητες (όπως, η αλιεία, ο τουρισμός) και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Η θεσμοθέτηση των ΠΟΑΥ δεν έχουν ως στόχο την 'ανεξέλεγκτη' αύξηση της παραγωγής, αλλά την οργανωμένη και βιώσιμη κατανομή των χρήσεων στον θαλάσσιο χώρο. Μέσω αυστηρών περιβαλλοντικών αξιολογήσεων και χωροθετικών περιορισμών, διασφαλίζεται ότι η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας γίνεται χωρίς να υπερβαίνει τα περιβαλλοντικά όρια. Η αύξηση της δυναμικότητας που προβλέπεται στις ΠΟΑΥ αντιπροσωπεύει την επιστημονικά τεκμηριωμένη ανώτατη βιώσιμη παραγωγή, η οποία, ωστόσο, διασφαλίζει την προστασία των θαλάσσιων πόρων και την αποφυγή υποβάθμισης. Οι ΠΟΑΥ υπόκειται σε συνεχή εποπτεία και περιβαλλοντική παρακολούθηση σε ετήσια βάση. Στην πραγματικότητα, η οργάνωση σε ΠΟΑΥ προσφέρει ένα πλαίσιο που συμβάλλει στην αρμονική συμβίωση των δραστηριοτήτων στον θαλάσσιο χώρο με σεβασμό στο περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, η θεσμοθέτηση των ΠΟΑΥ γίνεται μέσα από συμμετοχικές και διαφανείς διαδικασίες. Κατά τη διαδικασία της έγκρισης θεσμοθέτησης μίας ΠΟΑΥ, προβλέπεται ρητά η διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης για τη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), διασφαλίζοντας τη διαφάνεια και την ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Έχουν δικαίωμα να εκφράσουν τις απόψεις και τις παρατηρήσεις τους οι δήμοι, οι τοπικές κοινότητες, οι συλλογικότητες πολιτών, οι επιστημονικοί και περιβαλλοντικοί φορείς, καθώς και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ενδιαφέρεται για τις επιπτώσεις του σχεδίου στην ευρύτερη περιοχή.

Ένας συχνός ισχυρισμός που διατυπώνεται σχετικά με τις ελληνικές υδατοκαλλιέργειες αφορά στη χωροθέτησή τους σε μικρά βάθη και κοντινή απόσταση από την ακτή, συχνά σε αντιπαράθεση με πρακτικές άλλων χωρών (π.χ. Τουρκία). Ωστόσο, η χωροθέτηση αυτή αποτελεί προϊόν ενδελεχούς επιστημονικής μελέτης (ΣΜΠΕ, ΕΠΧΣΑΑΥ και υποστηρικτικές μελέτες) και θεσμικής ρύθμισης και ανταποκρίνεται σε γεωμορφολογικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά δεδομένα. Η Ελλάδα είναι μία χώρα με έντονη νησιωτικότητα, πολύπλοκο παράκτιο ανάγλυφο και πολυάριθμες μικρές κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες και κόλπους. Αυτά τα φυσικά χαρακτηριστικά επιβάλλουν τη χωροθέτηση των μονάδων υδατοκαλλιέργειας σε σχετικά μικρά βάθη και σε κοντινή απόσταση από τις ακτές, ώστε να επιτυγχάνεται βέλτιστη περιβαλλοντική διαχείριση μέσω του ελέγχου των ρευμάτων και της κυκλοφορίας νερού, ορθολογικότερη διαχείριση θαλάσσιου χώρου και προστασία από δυναμικά καιρικά φαινόμενα. Επιπλέον, συγκρατείται η κατανάλωση ενέργειας (μεταφορές και εργασίες) σε χαμηλά επίπεδα, επιτυγχάνεται καλύτερη διασύνδεση με τις υποδομές ξηράς (λιμάνια, μονάδες μεταποίησης, ψυγεία) και διατηρείται η παράκτια ζώνη οικονομικά ζωντανή, αποτρέποντας την ερημοποίηση των περιοχών. Αντίθετα, σε χώρες με διαφορετικό γεωμορφολογικό προφίλ, η υδρογραφία και η μορφολογία των θαλάσσιων περιοχών επιτρέπουν ή επιβάλλουν χωροθέτηση σε βαθύτερα νερά ή πιο απομακρυσμένες ζώνες, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι το μοντέλο αυτό είναι κατάλληλο ή βιώσιμο για την Ελλάδα.

Επισημάνεται ότι η μη έγκαιρη θεσμοθέτηση των ΠΟΑΥ θέτει εμπόδια στην ανάπτυξη και την επέκταση του κλάδου και ελλοχεύει ο κίνδυνος της διακοπής της συγχρηματοδότησης του κλάδου από την ΕΕ., αφού πριν από τη θεσμοθέτηση των ΠΟΑΥ, στις περισσότερες των περιπτώσεων, δεν επιτρέπεται η ίδρυση νέων μονάδων και η επέκτασή τους.

Λοιπά Θέματα

Η πλειοψηφία από τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας 2014-2020 (ΕΠΑΛΘ 2014-2020) αφορούν παραγωγικές ενισχύσεις στην υδατοκαλλιέργεια (εκσυγχρονισμοί εξοπλισμού, εγκαταστάσεων κ.λπ.) και στην καινοτομία, η οποία κάλυψε όλες τις πτυχές των προτεραιοτήτων του Πολυετούς Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Ανάπτυξη των Υδατοκαλλιεργειών (ΠΕΣΣΑΥ) για την περίοδο 2021-2030.

Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το ετήσιο μίσθωμα για την εκμίσθωση των θαλάσσιων και λιμναίων υδάτινων εκτάσεων βεβαιώνεται και εισπράττεται από τον δήμο, στα διοικητικά όρια του οποίου είναι εγκατεστημένη η μονάδα υδατοκαλλιέργειας, ενισχύοντας έτσι τη τοπική κοινωνία. Αν η

περιοχή εγκατάστασης και λειτουργίας της μονάδας υδατοκαλλιέργειας αποτελεί προστατευόμενη περιοχή του άρθρου 18 του ν.1650/1986 (Α'160), για την οποία έχει συσταθεί φορέας διαχείρισης, ποσοστό 20% επί του μισθώματος αποδίδεται από τον δήμο που το εισπράττει στον φορέα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής και, αν βρίσκεται εντός ΠΟΑΥ, ποσοστό 20% επί του μισθώματος αποδίδεται από τον δήμο που το εισπράττει στον φορέα διαχείρισης της ΠΟΑΥ (άρθρο 12 του ν.4282/2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει).

Ο δε φορέας διαχείρισης της ΠΟΑΥ μπορεί να έχει οποιαδήποτε νομική μορφή και να συμμετέχουν σε αυτόν και κρατικοί φορείς με εποπτικό ρόλο. Επίσης, δεν μισθώνει τον θαλάσσιο χώρο και δεν υποκαθιστά τις Κρατικές Ελεγκτικές Αρχές, αλλά τις επικουρεί. Υποβάλλει την αίτηση χαρακτηρισμού και οριοθέτησης ΠΟΑΥ, γνωμοδοτεί τεκμηριωμένα για τη δυνατότητα ή μη εγκατάστασης νέων μονάδων εντός της ΠΟΑΥ, ασκεί τη διαχείριση του υποδοχέα και υλοποιεί τους όρους του Π.Δ. έγκρισης της ΠΟΑΥ. Η διαχείριση αφορά στη λειτουργία των παραγωγικών μονάδων, στη διαχείριση των εκτάσεων υδρανάπαυσης, στην παρακολούθηση της ποιότητας του θαλασσίου περιβάλλοντος, καθώς και στην εφαρμογή από τον ίδιο και την κάθε μονάδα των όρων και προϋποθέσεων που τέθηκαν κατά τη θεσμοθέτηση της ΠΟΑΥ. Λειτουργεί συμβουλευτικά στους παραγωγούς και γνωμοδοτικά προς τον Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 6 του ΕΠΧΣΑΑΥ).

Επισημαίνουμε, τέλος, ότι το Υπουργείο θεωρεί κρίσιμη την ενεργό συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών χωρικής ανάπτυξης. Η διαδικασία ίδρυσης των ΠΟΑΥ προβλέπει τη δυνατότητα διατύπωσης τεκμηριωμένων απόψεων από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για κάθε δημιουργική συμβολή που υπηρετεί τον στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΕΛΛΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

1. Γραφείο Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης κ. Κ. Χατζηδάκη
2. Υπουργείο Επικρατείας
Γραφείο κ. Υπουργού
3. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γραφείο κ. Υπουργού
4. Υπουργείο Τουρισμού
Γραφείο κ. Υπουργού
5. Βουλευτή κ. Νικ. Βλαχάκο

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

- Γραφείο Υπουργού
- Γραφεία Υφυπουργών
- Γραφείο Υπηρεσιακής Γραμματέως
- Υπηρεσία Συντονισμού